

หมวดที่ 1 ความรู้ทั่วไปทางเศรษฐศาสตร์มหภาค

ในหมวดนี้จะได้ทำความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายและความสำคัญของเศรษฐศาสตร์มหภาค ขอบเขตและวิธีการศึกษากระบวนการวิชาเศรษฐศาสตร์มหภาค 1 และระบบเศรษฐกิจของประเทศไทย รวมทั้งระบบเศรษฐกิจของประเทศไทย.

บทที่ 1

ความหมายและขอบเขตของเศรษฐศาสตร์มหภาค

บทนำ

การศึกษากระบวนการวิชาใด ๆ ในมหาวิทยาลัย ก่อนอื่นนักศึกษาควรทำความเข้าใจถึงวัตถุประสงค์ของเนื้อหาสาระของกระบวนการวิชานั้น ๆ ว่า มีวัตถุประสงค์ที่จะให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาในเรื่องใดบ้าง ศึกษาแล้วจะให้คุณประโยชน์แก่ผู้เรียนอย่างไรบ้าง เมื่อนักศึกษาเข้าใจวัตถุประสงค์เนื้อหาสาระและคุณประโยชน์ของวิชาที่จะเล่าเรียนในเบื้องต้นแล้ว ก็จะเป็นทางช่วยให้นักศึกษาทำความเข้าใจเนื้อหาสาระในกระบวนการวิชานั้น ๆ ได้สะดวกและรวดเร็วยิ่งขึ้น โดยไม่ต้องวگวนมัวหลงทางให้เสียเวลาอันมีค่าของตน การศึกษากระบวนการวิชาเศรษฐศาสตร์มหภาค 1 ในบทที่ 1 นี้ก็เช่นกัน นักศึกษาจะได้ทำความเข้าใจความหมายและขอบเขตของเศรษฐศาสตร์มหภาคตามหัวข้อดังต่อไปนี้

1. ความหมายของเศรษฐศาสตร์มหภาค
2. จุดมุ่งหมายและความสำคัญของเศรษฐศาสตร์มหภาค
3. รายละเอียดของกระบวนการวิชาเศรษฐศาสตร์มหภาค 1

วัตถุประสงค์

1. อธิบายความหมายของเศรษฐศาสตร์มหภาคได้
2. อธิบายจุดมุ่งหมายและความสำคัญของเศรษฐศาสตร์มหภาคได้
3. ระบุรายละเอียดของกระบวนการวิชาเศรษฐศาสตร์มหภาค 1 ได้

1. ความหมายของเศรษฐศาสตร์มหภาค

คำว่า “เศรษฐศาสตร์” ในภาษาอังกฤษใช้ว่า Economics ซึ่งมาจากภาษากรีก “Oikos” (House) ร่วมกับ Nemein (to Manage) ดังนั้น ความหมายเดิมของ Economics จึงหมายถึง ศาสตร์ที่เกี่ยวกับการจัดการครอบครัว (Household Management) ต่อมาความหมายของเศรษฐศาสตร์ได้รับการต่อเติมเสริมแต่งจากนักเศรษฐศาสตร์แต่ละยุคแต่ละสมัย และเนื่องจากเป็น วิชาอยู่ในแขนงสังคมศาสตร์ (Social Science) จึงยกที่จะมีบทนิยามให้ແเนชั่ลลงไปได้ว่า เศรษฐศาสตร์คืออะไร ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับว่าจะมองสาระสำคัญของวิชานี้ไปในแบบใด ซึ่งจะเห็นได้จาก นิยามที่นักเศรษฐศาสตร์หลายท่านได้เสนอไว้ในที่ต่าง ๆ ดังต่อไปนี้.-

- ศาสตราจารย์ แอลเฟรด มาร์ชัล (Alfred Marshall) แห่งมหาวิทยาลัยแคมบริดจ์ เคยให้คำนิยามไว้ในหนังสือหลักเศรษฐศาสตร์ (Principles of Economics) ว่า “เศรษฐศาสตร์ คือ วิชาที่ว่าด้วยการกระทำการของมนุษย์ในการดำรงชีวิตธรรมชาติ ศึกษาว่ามนุษย์หารายได้มาได้อย่างไรและใช้จ่ายไปอย่างไร ดังนั้นจึงเป็นวิชาที่ว่าด้วยการศึกษาเรื่องเกี่ยวกับเศรษฐกิจ ประการหนึ่ง และอีกประการหนึ่งซึ่งสำคัญกว่า คือเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาเรื่องมนุษย์”

- ศาสตราจารย์ ลีออนแนล รอบิน (Lionel Robbins) ให้คำจำกัดความไว้ในหนังสือ An Essay in The Nature and Significance of Economics Science “เศรษฐศาสตร์ คือ ศาสตร์ที่ศึกษาถึงการเลือกทางทางที่จะใช้ปัจจัยการผลิตอันมีอยู่อย่างจำกัด เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จ ตามจุดประสงค์ที่มีอยู่มากมายนับไม่ถ้วน”

- ศาสตราจารย์ พอล เอ. แซมมวลสัน (Paul A. Samuelson) ให้คำจำกัดความไว้ในหนังสือเศรษฐศาสตร์ว่า “เศรษฐศาสตร์เป็นศาสตร์ที่ว่าด้วยวิธีการที่มนุษย์และสังคม จะโดยมีการใช้เงินหรือไม่ก็ตาม เลือกใช้ทรัพยากรการผลิตที่มีจำกัด ซึ่งอาจนำทรัพยากรนี้ไปใช้อย่างอื่นได้หลายอย่าง เพื่อผลสินค้าต่าง ๆ เป็นเวลาต่อเนื่องกัน และทำหน่ายจ่ายเจกสินค้าเหล่านั้นไปยังประชาชนทั่วไปและกลุ่มชนในสังคมเพื่อการบริโภคทั้งในปัจจุบันและอนาคต

- ศาสตราจารย์ปัจจัย บุนนาค และรองศาสตราจารย์สมคิด แก้วสนธิ ให้คำจำกัดความไว้ในหนังสือ “จุลเศรษฐศาสตร์” ว่า “เศรษฐศาสตร์เป็นวิชาที่ศึกษาถึงการนำเอาทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดมาซื้อขายแลกเปลี่ยน หรือนำมาระบกวน ผลิตเป็นสินค้าด้วยความประยุกต์ เพื่อจำแนกแจกจ่ายไปบำบัดความต้องการของมนุษย์ในสังคม”

นอกจากนี้ยังมีผู้นิยมแตกต่างกันออกไปอีกมาก เช่น

- เศรษฐศาสตร์เป็นศาสตร์ที่จัดการเกี่ยวกับความสุขทางวัตถุของมนุษย์

- เศรษฐศาสตร์เป็นการศึกษาความมั่งคั่ง (Wealth)
- เศรษฐศาสตร์เป็นการศึกษาว่ามนุษย์จะจัดวางรูปการผลิตและการบริโภคของเขาก่อไปอย่างไร
- เศรษฐศาสตร์เป็นวิชาว่าด้วยการกระทำการของมนุษย์ในการดำรงชีวิตตามปกติ
- เศรษฐศาสตร์เป็นการศึกษาถึงสวัสดิการทางเศรษฐกิจ
- เศรษฐศาสตร์เป็นการศึกษามนุษย์ในการประกอบธุรกิจตามปกติ การหาเลี้ยงชีพ และการดำรงชีวิต

จากนิยามของวิชาเศรษฐศาสตร์ที่ผู้รู้ได้ให้ไว้หลายประการนี้ เรายังจะจำแนกได้เป็น 2 แนวความคิด คือ

1. แนวความคิดแรก เป็นของนักเศรษฐศาสตร์กลุ่มคลาสสิก (Classical School) และ นิโอดคลาสสิก (Neo-classical School) เช่น อdam Smith จอห์น สจวร์ มิลล์ (John Stuart Mill) อัลเฟรด มาาร์แซล (Alfred Marshall) เป็นต้น แนวความคิดแรกนี้จะให้นิยาม “ไว้ว่า “เศรษฐศาสตร์เป็นศาสตร์ของการผลิตและการแบ่งสันความมั่งคั่ง” มาาร์แซลให้นิยาม “ไว้ว่า “เศรษฐศาสตร์เป็นการพิจารณาเกี่ยวกับการกระทำการของมนุษย์ในการเสาะแสวงหา ความอยู่ดีกินดีในด้านวัตถุ” เป็นต้น

2. แนวความคิดหลัง เป็นของนักเศรษฐศาสตร์รุ่นใหม่ที่พยายามเปลี่ยนความรู้ทาง เศรษฐศาสตร์จากด้านสังคมศาสตร์เป็นมีความเป็นวิทยาศาสตร์มากขึ้น และเห็นว่า โลกเรานี้ มีทรัพยากรไม่เพียงพอที่จะสนองความต้องการของผู้บริโภค จึงนิยามวิชาเศรษฐศาสตร์ที่เน้น ถึงความขาดแคลน (Scarcity Definition of Economics) ศาสตราจารย์ลีอ่อนแอล รอบบิน เป็นผู้ ให้คำนิยามตามแนวความคิดนี้เป็นคนแรกที่ว่า “เศรษฐศาสตร์เป็นการศึกษาพฤติกรรมของ มนุษย์ในลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการกับทรัพยากรซึ่งมีทางที่จะเลือกใช้”

นักศึกษาจะเห็นได้ว่า นิยามของวิชาเศรษฐศาสตร์ตามแนวความคิดแรกจะเน้นนักถึง ความมั่งคั่งทางวัตถุ ส่วนแนวความคิดหลังเน้นนักถึงการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ เพราะทรัพยากรมีจำกัด แต่ความต้องการของผู้บริโภคมีมากมายไม่จำกัด ส่วนที่เหมือนกัน ก็คือ ทั้ง 2 แนวความคิดต่างก็ยอมรับว่า เศรษฐศาสตร์เป็นการศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมของ มนุษย์และสังคม และนักเศรษฐศาสตร์แบบทุกท่านต่างพยายามที่จะให้คำจำกัดความของ “เศรษฐศาสตร์” โดยใช้อ้อยคำที่เห็นว่าจะทัดรดและมีความถูกต้องครบถ้วนที่สุด เพื่ออธิบาย ความหมาย แต่อย่างไรก็ดียังไม่มีนิยามศัพท์ใดจะเป็นที่ยอมรับจากทุกฝ่ายว่าถูกต้องสมบูรณ์

และยีดถือเป็นบรรทัดฐานได้จริง ๆ เหตุที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะการให้นิยามสิ่งที่ไม่มีตัวตนนั้นย่อมทำได้โดยยาก ในชั้นนี้จึงขอเพียงแต่สรุปนิยามจากท่านผู้รู้ดังกล่าวไว้ดังนี้ “เศรษฐศาสตร์เป็นแขนงหนึ่งของสังคมศาสตร์ ที่ศึกษาถึงการเลือกทางหนทางที่จะใช้ปัจจัยการผลิตซึ่งมีอยู่จำกัด (Scarcity) เพื่อบำดัดความต้องการของมนุษย์ ซึ่งมีอยู่อย่างมากมายนับไม่ถ้วน” ตามคำนิยามของศาสตราจารย์ลีอันแนลรอบบิน

ในสมัยโบราณผู้คนมีน้อยและความต้องการสินค้าต่าง ๆ ยังมีน้อย แต่ทรัพยากรธรรมชาติมีอยู่มาก ความเดือดร้อนในการครองชีพในสมัยนั้นจึงไม่ค่อยมีมากนัก ต่อมาเมื่อโลกมีผู้คนมากขึ้น ความต้องการในสิ่งของและบริการต่าง ๆ มีมากขึ้น จึงเกิดปัญหาเรื่องปากเรื่องท้องของคนเราซึ่งเป็นปัญหาทางเศรษฐกิจ 2 ประการ คือ

1. ความต้องการ (wants) ไม่สิ้นสุด เมื่อจำนวนประชากรสูงขึ้น ความต้องการในสินค้าและบริการก็เพิ่มสูงขึ้นเรื่อย ๆ ซึ่งเป็นความต้องการที่ไม่มีสิ้นสุด ตอนแรกเรายังต้องการเพียงปัจจัยในการดำรงชีวิต ได้แก่ อาหาร ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม และยาrankษาโรคเท่านั้น เมื่อสามารถหารายได้สูงขึ้น เรายังต้องการรถยนต์ ต้องการถนนอย่างดี ต้องการเพชรนิลจินดา สิ่งฟุ่มเฟือยต่าง ๆ เรื่อยไปไม่สิ้นสุด

2. ปัจจัยการผลิตมีจำนวนจำกัด (scarcity) ตามปกติปัจจัยการผลิตอันได้แก่ ที่ดิน แรงงาน ทุน และผู้ประกอบการ เหล่านี้เรามีอยู่อย่างจำกัด สินค้าต่าง ๆ ที่เราผลิตได้จึงมีจำนวนจำกัดจนไม่สามารถสนองความต้องการของมนุษย์ได้ทุกอย่างทุกเวลา

เมื่อมีสิ่งของไม่เพียงพอแก่ความต้องการ มนุษย์จึงต้องพยายามแสวงหาวิธีการแก้ไขปัญหานี้ 2 ประการ คือทำอย่างไรจึงจะจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่จำกัด สามารถสนองความต้องการได้อย่างเพียงพอเพื่อให้มนุษย์มีความอยู่ดีกินดี วิธีแก้ปัญหาปากท้องดังกล่าวนี้คือ “วิชาเศรษฐศาสตร์” เนื้อหาของวิชาเศรษฐศาสตร์ส่วนใหญ่จะเกี่ยวกับกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ได้แก่ การผลิต การบริโภค การแลกเปลี่ยน ตลอดจนการกระจายผลประโยชน์ระหว่างกลุ่มต่าง ๆ ในสังคม

ความหมายของเศรษฐศาสตร์มหภาค นับตั้งแต่ เคนส์ (John Maynard Keynes) ได้เสนอทฤษฎีการว่าจ้างทำงาน ดอกเบี้ยและเงินตรา (The General Theory of Employment, Interest and Money) ขึ้นเมื่อ ค.ศ. 1936 เป็นต้นมา ได้กระตุ้นให้นักเศรษฐศาสตร์ทั่วไปเริ่มให้ความสนใจในมหาเศรษฐศาสตร์มากขึ้น จนกระทั่งในปัจจุบันนี้ การศึกษาดูมหภาคทางเศรษฐศาสตร์นิยมแยกเศรษฐศาสตร์จุลภาค เศรษฐศาสตร์มหภาคออกจากกัน ดังนี้

ก. เศรษฐศาสตร์จุลภาค (Microeconomics) คำว่า “Micro” มาจากภาษากรีกว่า “MIKROS” แปลว่า “เล็ก (small)” เป็นการศึกษาเกี่ยวกับระบบทางเศรษฐกิจในระดับหน่วย (Unit) หรือระดับบุคคลโดยบุคคลหนึ่งหรือหน่วยงานการผลิตแต่ละกลุ่ม หน่วยได้หน่วยหนึ่งหรือเฉพาะบุคคลหรือหน่วยงานการผลิต (Firms) แต่ละกลุ่มซึ่งเกี่ยวกับส่วนย่อย ๆ (small segments) ของระบบเศรษฐกิจ ในด้านการผลิตก็จะศึกษาวิเคราะห์ผลผลิตของผู้ประกอบธุรกิจหรืออุตสาหกรรม แห่งหนึ่งแห่งใด หรือในด้านการบริโภค จุดเศรษฐศาสตร์ก็จะศึกษาเฉพาะการใช้จ่ายเพื่อซื้อสินค้าและบริการอย่างหนึ่งอย่างใดของผู้บริโภคแต่ละรายเท่านั้น เพื่อมุ่งอธิบายว่า ผู้ผลิตแต่ละคนควรกำหนดราคาและปริมาณผลผลิตของตนอย่างไรจึงจะได้กำไรสูงสุด ผู้บริโภคแต่ละคนควรจะจับจ่ายใช้สอยอย่างไรจึงจะสามารถมีสินค้าและบริการมาบัดความต้องการได้มากที่สุด เศรษฐศาสตร์จุลภาคส่วนใหญ่จึงมักเกี่ยวข้องกับเรื่องของราคาและธุรกิจ นักเศรษฐศาสตร์บางท่านจึงเรียกว่า “ทฤษฎีราคา (The Theory of Price)” หรือ “ทฤษฎีของหน่วยธุรกิจ (The Theory of the Firm)” ซึ่งเป็นการพิจารณาในส่วนย่อยของระบบเศรษฐกิจ ส่วนมากจะศึกษาถึงการดำเนินงานของตลาดต่าง ๆ เช่น ตลาดสินค้าชนิดใดชนิดหนึ่ง ตลอดจนความสัมพันธ์ของตลาด เป็นต้น

ข. เศรษฐศาสตร์มหภาค (Macroeconomics) คำว่า “Macro” มาจากภาษากรีกว่า “MAKROS” แปลว่า “ใหญ่ (large)” เป็นการศึกษาถึงกิจกรรมทางเศรษฐกิจส่วนรวม (economic aggregate) เช่น ศึกษาถึงผลผลิตรวมของประเทศ อัตราการจ้างงานของประเทศ การเงินและการธนาคาร การพัฒนาประเทศ ตลอดจนการค้าระหว่างประเทศ เป็นต้น ซึ่งเป็นปัญหาที่ กว้างกว่าเศรษฐศาสตร์จุลภาค เพราะไม่เพียงแต่จะกระทบถึงเฉพาะบุคคลหรือเฉพาะหน่วยธุรกิจแห่งหนึ่งแห่งใดเท่านั้นแต่จะกระทบกระเทือนถึงบุคคล หน่วยการผลิต และอุตสาหกรรม ทั้งหมด การศึกษาวิเคราะห์ทางเศรษฐศาสตร์มหภาคจะมุ่งพิจารณาถึงผลิตภัณฑ์ประชาชาติ เป็นต้น (GNP) และการว่าจ้างทำงานว่า ได้กำหนดขึ้นอย่างไรและอะไรเป็นสาเหตุทำให้ผลิตผลรวมและระดับการว่าจ้างทำงานเคลื่อนไหวขึ้นลงเพื่อแก้ปัญหาต่าง ๆ เช่น การว่างงาน การผลิตที่ใช้กำลังผลิตไม่เต็มที่ ภาวะเงินเพื่อหรือเงินฝืด เป็นต้น การศึกษาทางเศรษฐศาสตร์มหภาคจึงค่อนข้างซับซ้อนกว่าเศรษฐศาสตร์จุลภาค เพราะเป็นเรื่องส่วนรวม มีปัจจัยต่าง ๆ เข้ามาเกี่ยวข้องอยู่ด้วยมาก

เหตุผลในการพิจารณาระหว่างเศรษฐศาสตร์จุลภาคกับเศรษฐศาสตร์มหภาคอาจแตกต่างกัน เพราะสิ่งหนึ่งอาจเป็นการถูกต้องสำหรับคน ๆ หนึ่ง แต่เหตุผลอันเดียวกันนี้เราไม่อาจนำไปใช้กับคนกลุ่มใหญ่ได้เลยก็มี เช่น ถ้านาย ก. ใช้จ่ายเงินน้อยกว่ารายได้มีเงินฝาก

ธนาคารจนร่าวย สังคมอาจยกย่องว่า นาย ก. เป็นคนที่รู้จักอดออม แต่ถ้าทุกคนในชาติพากันเก็บรายได้ไว้ไม่ใช้จ่ายอออกมาเลยกลับเป็นผลเสียแก่ประเทศชาติ กล่าวคือ เมื่อทุกคนไม่จับจ่ายใช้สอย สินค้าที่ผลิตมาได้ก็ขายไม่ได้ ผู้ผลิตต้องปิดโรงงานเลิกจ้าง เกิดบัญหาการว่างงาน บัญหาความยากจนติดตามมา จึงเห็นได้ว่าเหตุผลที่ใช้ในการศึกษาเศรษฐศาสตร์จุลภาคไม่สามารถจะนำมาใช้ในการศึกษาเศรษฐศาสตร์มหภาคได้เสมอไป ผู้ศึกษาเศรษฐศาสตร์จึงต้องศึกษาทั้งเศรษฐศาสตร์จุลภาคและเศรษฐศาสตร์มหภาค จึงจะมีเครื่องมือวิเคราะห์ที่สมบูรณ์ ส่วนจะศึกษาอะไรก่อนหลังย้อมทำได้ เพราะยังไม่มีกฎเกณฑ์ตายตัว มีผู้เปรียบว่าการศึกษาเศรษฐศาสตร์จุลภาคเหมือนการสำรวจดูต้นไม้ในป่า ส่วนการศึกษาเศรษฐศาสตร์มหภาคเหมือนการสำรวจดูป่าทั้งป่า ซึ่งจะต้องศึกษาควบคู่กันไป

เศรษฐศาสตร์จุลภาคกับเศรษฐศาสตร์มหภาคจะครอบคลุมเนื้อหาของวิชาเศรษฐศาสตร์ไว้ทั้งหมด ตามหลักสูตรของสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ที่กำหนดให้เรียนวิชาเศรษฐศาสตร์เพียงภาคเดียวหรือปีเดียว จึงมักกำหนดให้เรียนเศรษฐศาสตร์จุลภาคและมหภาคเบื้องต้น หรือเรียนหลักเศรษฐศาสตร์ทั่วไป ส่วนผู้ที่จะเรียนเศรษฐศาสตร์ให้มากขึ้น หลักสูตรก็จะแยกเนื้อหาเศรษฐศาสตร์จุลภาคและเศรษฐศาสตร์มหภาคให้ลึกลงไปเป็นวิชาต่าง ๆ เช่น ทฤษฎีว่าด้วยราคา ทฤษฎีว่าด้วยการจ้างงาน เศรษฐศาสตร์การเงิน เศรษฐศาสตร์การพัฒนาเหล่านี้ เป็นต้น

2. จุดมุ่งหมายและความสำคัญของเศรษฐศาสตร์มหภาค

การศึกษาเศรษฐศาสตร์มหภาคเบื้องต้นมีจุดมุ่งหมายและความสำคัญพอสรุปได้ ดังนี้.-

2.1 จุดมุ่งหมายของการศึกษาเศรษฐศาสตร์มหภาค การศึกษาเศรษฐศาสตร์มหภาคจะเน้นหน่วยเศรษฐกิจโดยส่วนรวมโดยเฉพาะเศรษฐกิจระดับชาติ ให้ระบบเศรษฐกิจดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถผลิตสินค้าและบริการสนองความต้องการให้ได้มากที่สุดและเป็นไปอย่างดีมีเสถียรภาพ โดยมีจุดมุ่งหมาย 4 ประการคือ

(1) เพื่อความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ (*Economic Progress*) นับเป็นเป้าหมายทางเศรษฐกิจที่สำคัญของส่วนรวม เพราะเมื่อประเทศมีความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ คือ มีการลงทุน มีการผลิต และมีการบริโภคสินค้าและบริการเพิ่มมากขึ้น ย่อมเป็นเครื่องแสดงความสามารถในการจัดสรรทรัพยากรของประเทศที่มีอยู่อย่างจำกัด ให้ประชากรมีความอยู่ดีกินดี มีสินค้าและบริการสนองความต้องการเพิ่มสูงขึ้น ซึ่งเราจะวัดได้จากตัวเลขรายได้ประชาชาติที่แท้จริง (*Real National Income*) และรายได้ที่แท้จริงต่อหัวของประชากรในประเทศ (*Per*

Capita Real Income) ตลอดจนอัตราการเพิ่มของประชากร

(2) เพื่อความมีเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ (Economic Stability) ระบบเศรษฐกิจที่มีเสถียรภาพ จะมีการเปลี่ยนแปลงของระดับราคาค่าอันข้างคงที่ไม่เปลี่ยนแปลงมากนัก ความมีเสถียรภาพภายในจะดูได้จากดัชนีราคาสินค้า (Price Index) และมีระดับการข้างสูงพอสมควร ส่วนเสถียรภาพภาชนะออกจากอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราสกุลของประเทศกับของต่างประเทศ ความมีเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของประเทศจะเกี่ยวข้องกับการเงิน การคลัง การค้าระหว่างประเทศ ตลอดจนค่าภายในและภายนอกประเทศของเงินตราของประเทศ ซึ่งรัฐบาลอาจใช้นโยบายการเงิน (Monetary Policy) และนโยบายการคลัง (Fiscal Policy) เข้าควบคุมระดับการใช้จ่ายรวมของประเทศให้ได้สัดส่วนกับรายได้รวมของประเทศ เพื่อป้องกันมิให้มีภาวะเงินเฟ้อ (Inflation) หรือภาวะเงินฝืด (Deflation) เกิดขึ้น ในประเทศที่ภาครัฐบาลมีบทบาทในระบบเศรษฐกิจของประเทศมาก รัฐบาลจะเป็นผู้ควบคุมกิจกรรมทางเศรษฐกิจส่วนใหญ่ไว้ เศรษฐกิจของประเทศจึงมีเสถียรภาพมาก การผันผวนทางเศรษฐกิจมีน้อยกว่าในประเทศที่ภาครัฐบาลมีบทบาทในระบบเศรษฐกิจของประเทศน้อย ซึ่งภาคเอกชนเป็นผู้ดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจเป็นส่วนใหญ่นั้น ความผันผวนทางเศรษฐกิจของประเทศจะเกิดขึ้นได้ง่าย เพราะภาคเอกชนจะมุ่งดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจตามสภาพของตลาด และมุ่งแสวงหาผลกำไรสูงสุดเป็นสำคัญ

(3) เพื่อความยุติธรรมทางเศรษฐกิจ (Economic Justice) เนื่องจากประเทศต่างๆ มีทรัพยากรอยู่อย่างจำกัด แต่ประชาชนมีความต้องการสินค้าและบริการมากมาย รัฐบาลของประเทศจึงต้องเข้ามายัดสรรทรัพยากรของสังคมให้เป็นประโยชน์ต่อประชาชนส่วนใหญ่มากที่สุด โดยการกระจายรายได้ การให้มีกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน การได้รับบริการด้านสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ เป็นต้น รัฐบาลอาจใช้มาตรการทางด้านภาษีอากรและงบประมาณรายจ่ายเพื่อกระจายรายได้ของสังคมให้ดีขึ้น และใช้เป็นเงินภาษีอากรจัดบริการสาธารณูปโภค ด้านการรักษาพยาบาล ด้านการศึกษาภาคบังคับ เพื่อกระจายผลประโยชน์ไปยังประชาชนทุกกลุ่มอย่างทั่วถึง

(4) เพื่อให้มีเสรีภาพทางเศรษฐกิจ (Economic Freedom) เสรีภาพทางเศรษฐกิจหมายถึง การที่ประชาชนมีสิทธิในการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจ มีเสรีภาพในการเลือกทำการผลิต มีเสรีภาพในการเลือกการบริโภค และการประกอบการอื่นในทางเศรษฐกิจ ขอบเขตของเสรีภาพทางเศรษฐกิจนี้ย่อมแตกต่างกันไปตามระบบเศรษฐกิจที่แต่ละประเทศใช้อยู่ ในประเทศที่อยู่ในระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม ภาคเอกชนยอมมีเสรีภาพทางเศรษฐกิจสูง ส่วนประเทศที่อยู่ในระบบเศรษฐกิจแบบสังคมนิยม ภาครัฐบาลจะเข้ามายึดบทบาทควบคุมการผลิตและการบริโภคสูง

นักศึกษาจะสังเกตเห็นได้ว่า จุดมุ่งหมายทางเศรษฐกิจมหภาคทั้ง 4 ประการนี้อาจขัดกันในตัวเอง เช่น เป้าหมายเพื่อความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ขัดกับเป้าหมายเพื่อความเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ เป้าหมายเพื่อความยุติธรรมทางเศรษฐกิจอาจขัดกับเป้าหมายเพื่อให้มีเสรีภาพทางเศรษฐกิจ เป็นต้น การที่จะดำเนินนโยบายทางเศรษฐกิจให้บรรลุเป้าหมายทั้ง 4 ประการ ดังกล่าว จึงต้องคำนึงถึงข้อจำกัดดังกล่าว และเลือกใช้นโยบายการเงินและการคลังให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวม

ส่วนการศึกษากระบวนการวิชาเศรษฐศาสตร์มหภาค 1 อันเป็นเศรษฐศาสตร์มหภาคเบื้องต้นนั้น มุ่งให้เป็นพื้นฐานอันจำเป็นทางด้านเศรษฐศาสตร์มหภาคควบคู่กับเศรษฐศาสตร์จุลภาค (EC 111) แก่ผู้ที่จะต้องเรียนวิชาเศรษฐศาสตร์สูงขึ้นในปีต่อ ๆ ไป เพราะการศึกษาจะไม่พัฒนาหากผู้เรียนขาดความเข้าใจในหลักและทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ในเบื้องต้น ในขณะเดียวกัน ก็มุ่งให้เนื้อหาความรู้ทางเศรษฐศาสตร์เพียงภาคเดียวหรือปีเดียว โดยวิธีบรรยายเนื้อหา (descriptive) วิเคราะห์ด้วยกราฟ (graphical approach) และการคำนวณเบื้องต้น เพื่อให้เหมาะสมแก่ พื้นความรู้ที่แตกต่างกันของนักศึกษา ซึ่งจะช่วยให้ผู้แรกเริ่มเรียนเกิดความสนใจในเนื้อหาสาระที่น่ารู้นำไปเรียน ทั้งนี้ก็เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของผู้เรียน 2 ประการคือ

- (1) ได้รับความรู้ความเข้าใจในปรากฏการณ์ (phenomena) ทางเศรษฐกิจรอบ ๆ ตัว
- (2) ปรับใช้ความรู้เพื่อควบคุมและแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจของส่วนตัวและส่วนรวมสู่เป้าหมายอันพึงประสงค์

การที่จะบรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าว เริ่มแรกจำเป็นต้องมีความรู้ทางทฤษฎีเศรษฐศาสตร์พื้นฐานอย่างเพียงพอ กระบวนการวิชานี้จึงเริ่มที่ความรู้ความเข้าใจในปรากฏการณ์ทางเศรษฐกิจ ด้วยการทำความเข้าใจถึงแนวคิดและทฤษฎีเศรษฐศาสตร์มหภาคที่จำเป็น พร้อมทั้งยกตัวอย่างปรากฏการณ์เศรษฐกิจไทยซึ่งได้จากข้อเท็จจริง บทความและรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง แทรกในขณะบรรยายเพื่อก่อให้เกิดความสนใจและนำไปสู่ขั้นการประยุกต์ใช้

2.2 ความสำคัญของเศรษฐศาสตร์มหภาค เนื่องจากเศรษฐศาสตร์มหภาคเป็นการศึกษา ถึงความสัมพันธ์ของตัวแปรต่าง ๆ ของระบบเศรษฐกิจโดยส่วนรวมว่า ตัวแปรเหล่านั้นจะทำงานอย่างไร จึงจะทำให้ระบบเศรษฐกิจดำเนินไปอย่างมีเสถียรภาพ ประสิทธิภาพ การศึกษาเศรษฐศาสตร์มหภาค จึงมีความสำคัญอย่างน้อย 3 ประการ คือ

- (1) ในฐานะนักศึกษาและประชาชน นักศึกษานับเป็นกลุ่มชนที่มีบทบาทสำคัญและเป็นที่หวังของสังคม ความรู้ทางเศรษฐศาสตร์มหภาคจะช่วยให้นักศึกษาเข้าใจภาวะเศรษฐกิจ

และความเป็นไปของบ้านเมืองได้แจ่มชัดขึ้น สามารถปรับตันให้เป็นแบบอย่างที่ดีของสังคม ความรู้ทางเศรษฐศาสตร์จะช่วยตัดสินปัญหาการจับจ่ายใช้สอยเพื่อการครองชีพประจำวัน อย่างมีเหตุมีผล เข้าใจการบริหารงานเศรษฐกิจและการคลังของรัฐบาล ความจำเป็นในการเสียภาษีอากร และความพยายามของรัฐบาลที่จะใช้จ่ายเงินงบประมาณไปในทางที่จะก่อเกิดประโยชน์สูงสุดแก่สังคม

(2) ในฐานะผู้ประกอบการ ไม่ว่าจะประกอบอาชีพอย่างใดย่อมต้องอาศัยความรู้ทางเศรษฐศาสตร์ประกอบการตัดสินใจบริหารงานทั้งภาคเอกชนและภาครัฐบาล นักธุรกิจในฐานะพนักงานฝ่ายปกครองอาจใช้ความรู้ทางเศรษฐศาสตร์ประกอบการจัดทำงบประมาณรายได้รายจ่ายการส่งเสริมอาชีพราชภัฏ นักธุรกิจจะใช้ความรู้ทางเศรษฐศาสตร์ประกอบการตัดสินใจเพิ่มหรือลดการลงทุนให้สอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจ การตัดสินใจซื้อขายหุ้นในตลาดหลักทรัพย์ การแปลงผ้าสารด้านเศรษฐกิจเพื่อคาดการณ์ในอนาคตอย่างสมเหตุสมผล

(3) ในฐานะเป็นเครื่องมือการวิเคราะห์ (*Analytical tools*) สำหรับผู้เรียนวิชาเศรษฐศาสตร์มากกว่า 1 ปี แนวคิดและทฤษฎีเศรษฐศาสตร์มหภาค ก็ยังคงรายได้ประชาชาติ วัฒนธรรม เศรษฐกิจ การเงินและการธนาคาร การคลังรัฐบาล การค้าระหว่างประเทศ และการพัฒนาเศรษฐกิจ การธนาคาร การคลังรัฐบาล การค้าระหว่างประเทศ และการพัฒนาเศรษฐกิจ จะเป็นเครื่องมือขั้นต้นประกอบการวิเคราะห์เศรษฐศาสตร์ประยุกต์ในขั้นต่อไปได้ ทั้งนี้ ก็ เพราะนักเศรษฐศาสตร์ที่ดีนั้นจะต้องมีความรู้ความเข้าใจ สามารถวิเคราะห์และแก้ปัญหาเศรษฐกิจได้ทั้งในระดับจุลภาคและมหภาค

3. รายละเอียดของกระบวนการวิชาเศรษฐศาสตร์มหภาค 1

คณะกรรมการวิชาเศรษฐศาสตร์ มหा�วิทยาลัยรามคำแหง เปิดสอนกระบวนการวิชาเศรษฐศาสตร์มหภาค 1 (EC 112) ควบคู่กับกระบวนการวิชาเศรษฐศาสตร์จุลภาค 1 (EC 111) กระบวนการวิชาเศรษฐศาสตร์มหภาค 1 จะศึกษาถึงความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับเศรษฐศาสตร์มหภาค ซึ่งประกอบด้วยเรื่องเกี่ยวกับบัญชีและการกำหนดรายได้ประชาชาติ การเงินและสถาบันการเงิน การคลังรัฐบาล การค้าและการเงินระหว่างประเทศ และการพัฒนาเศรษฐกิจ โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญ 2 ประการ คือ

3.1 เพื่อให้นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจในทฤษฎีและเครื่องมือวิเคราะห์ทางด้านเศรษฐศาสตร์มหภาคเบื้องต้น

3.2 เพื่อให้นักศึกษารู้ความสามารถนำความรู้ไปใช้เป็นพื้นฐานในการศึกษาวิชาอื่นที่เกี่ยวข้อง

เนื้อหาของกระบวนวิชาเศรษฐศาสตร์มหภาค 1 (EC 112) มีทั้งหมด 6 หมวด คือ

- หมวดที่ 1 ความรู้ทั่วไปทางเศรษฐศาสตร์มหภาค
- หมวดที่ 2 รายได้ประชาชาติและการคำนวณรายได้ประชาชาติ
- หมวดที่ 3 การเงินและสถาบันการเงิน
- หมวดที่ 4 การคลังรัฐบาล
- หมวดที่ 5 เศรษฐศาสตร์ระหว่างประเทศ
- หมวดที่ 6 การพัฒนาเศรษฐกิจ

บทสรุป

“เศรษฐศาสตร์มหภาค” (Macroeconomics) เป็นการศึกษาระบบเศรษฐกิจส่วนรวม (Aggregate) เช่น ศึกษาเกี่ยวกับรายได้ประชาชาติ การบริโภคและการลงทุนของส่วนรวม ปริมาณเงินที่หมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจ เป็นต้น อาจศึกษาได้เป็น 3 ระดับ คือ ระดับเบื้องต้น ระดับกลาง และระดับสูง สำหรับกระบวนวิชาเศรษฐศาสตร์มหภาค 1 (EC 112) เป็นการศึกษาเบื้องต้นในลักษณะที่เป็นความหมาย เรื่องราว (issue) ความสัมพันธ์ และผลที่เกิดขึ้นในระบบเศรษฐกิจส่วนรวม เพื่อเป็นพื้นฐานที่จะนำไปประกอบการพิจารณาเรื่องราวของเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นรอบตัว หรือเป็นพื้นฐานที่จะนำไปศึกษาต่อทางเศรษฐศาสตร์มหภาคระดับกลางและระดับสูงต่อไป

การศึกษาเศรษฐศาสตร์มหภาคจะเน้นหน่วยเศรษฐกิจโดยส่วนรวม โดยเฉพาะเศรษฐกิจระดับชาติ ให้บรรลุดุจดุลมาก 4 ประการ คือ

1. เพื่อความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ (Economic Progress) ให้มีการลงทุน มีการจ้างงาน และมีการบริโภคสินค้าและบริการเพิ่มมากขึ้น ซึ่งเราจะวัดได้จากตัวเลขรายได้ประชาชาติที่แท้จริง (Real National Income) และรายได้ที่แท้จริงต่อหัวของประชากร (Per Capital Real Income) ในประเทศไทย

2. เพื่อความมีเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ (Economic Stability) ให้กระดับราคาก่อนข้างคงที่ ไม่เปลี่ยนแปลงมากนัก ซึ่งจะวัดได้จากดัชนีราคา (Price Index) ในแต่ละช่วงเวลาความมีเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของประเทศไทยจะเกี่ยวข้องกับ การเงิน การคลัง และการค้าระหว่างประเทศ

3. เพื่อความยุติธรรมทางเศรษฐกิจ (Economic Justice) เนื่องจากทรัพยากรของประเทศชาติมีจำกัดแต่ความต้องการสินค้าและบริการของคนในชาติมีมาก many จึงต้องใช้กลไกของราคาและบทบาทของภาครัฐบาลดำเนินการจัดสรรงรัฐพยากรณ์ให้เป็นประโยชน์ต่อประชาชนส่วนใหญ่ โดยการกระจายรายได้ การให้มีกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน การจัดบริการด้านสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ

4. เพื่อให้มีเสรีภาพทางเศรษฐกิจ (Economic Freedom) ให้ประชาชนมีเสรีภาพในการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจ มีเสรีภาพในการเลือกทำการผลิต การบริโภค ขอบเขตของเสรีภาพทางเศรษฐกิจนี้จะแตกต่างกันตามรูปแบบของระบบเศรษฐกิจที่แต่ละประเทศใช้อยู่

การศึกษาเศรษฐศาสตร์มหภาค จะช่วยให้นักศึกษาและประชาชนเข้าใจภาวะเศรษฐกิจของบ้านเมืองได้เจ้มชัดขึ้น สามารถปรับตัวให้เป็นแบบอย่างที่ดีของสังคม ช่วยการตัดสินใจลงทุนในธุรกิจต่าง ๆ ของผู้ประกอบการ แปลงผ้าสารด้านเศรษฐกิจส่วนรวมเพื่อคาดการณ์ในอนาคตได้อย่างสมเหตุสมผล และใช้เป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์เศรษฐศาสตร์ประยุกต์ในขั้นตอนไป

แบบฝึกหัดท้ายบท

1. เศรษฐศาสตร์มหภาคคืออะไร แตกต่างกับเศรษฐศาสตร์จุลภาคหรือไม่ อย่างไร
  2. เศรษฐศาสตร์มหภาคมีความสำคัญต่อนักศึกษาเศรษฐศาสตร์หรือไม่ เพียงใด
  3. การศึกษากระบวนการวิชาเศรษฐศาสตร์มหภาค 1 (EC 112) มีจุดมุ่งหมายอย่างไร อธิบาย
  4. เนื้อหาของกระบวนการวิชาเศรษฐศาสตร์มหภาค 1 ที่นักศึกษาจะต้องทำความเข้าใจ มีเรื่องอะไรบ้าง
-

หนังสืออ่านประกอบ

ปรีดา นาคเนาว์ทิม เศรษฐศาสตร์จุลภาค 1 กรุงเทพมหานคร : กิ่งจันทร์การพิมพ์ 2529 บทที่ 1
ธรรมนูญ โลภาวรรณ์, ดร. หลักเศรษฐศาสตร์ กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัด ป.สัมพันธ์
พานิชย์ 2529 บทที่ 1 และ 2.

รัตนา สายคณิต มหเศรษศาสตร์เบื้องต้น กรุงเทพมหานคร : บริษัทสำนักพิมพ์ไทยวัฒนา-
พานิช จำกัด 2521 บทที่ 1

ศิริพร จันผกา มหเศรษศาสตร์เบื้องต้น กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2529 บทที่ 1 และ 2

อุทิศ นาคสวัสดิ์ พร. หลักและทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ ภาคหนึ่ง ว่าด้วยเศรษฐศาสตร์จุลภาค พิมพ์
ครั้งที่ 4 พระนคร พุทธอุปถัมภ์การพิมพ์ 2513 บทที่ 1

Anstey, Vera. **An Introduction to Economics.** London : The English Language Book Society.
1964. Chapter 1.

D'Alton, Stephen, **Basic Economic, Theory and Concepts.** Melbourne : J.C. Stephens PTY
1969. Chapter 1.

Due, John F., and Clower, Robert W., **Intermediate Economic Analysis.** Illinois : Richard D.
Irwin, Inc. 1966. Chapter 1 and 2.

Mc. Connell, Campbell R. **Economics: Principles, Problems, and Policies.** New York : Mc Graw-
Hill Book Company, 1985. Chapter 1.
